

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า

Tendency of Administration of the Public Universities of Eastern Thailand toward the ASEAN Community in the Next Decade

ธัญธรณ์ คาวาซากิ* สุเมธ งามนก** และประยูร อิมสวาสดี***

Tunyatorn Kawasaki Sumet Ngamkanok and Prayoon Imsawasdi

* สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า และตรวจสอบความเหมาะสม ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnographic Delphi Future Research: EDFR) จากผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกจำนวน 17 คน และตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ร้อยละ การวิเคราะห์เนื้อหาใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization Technique)

ผลการวิจัยพบว่า ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยมุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับโดยการให้ความสำคัญ 4 ด้านตามลำดับ คือ 1) ด้านการวิจัย โดยการเป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศในศาสตร์ที่สร้างงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออก และมีความร่วมมือด้านงานวิจัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้มุ่งเน้นการวิจัย 2) ด้านการทํานุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เกิดเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียนมีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายเป็นระบบ และมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน 3) ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน ระบบการบริการวิชาการมีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับ

กลุ่มประเทศอาเซียน มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในภาคตะวันออก และเกิดเครือข่ายวิชาการทั้งในประเทศและอาเซียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้การเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ จากในประเทศและต่างประเทศ 4) ด้านการผลิตบัณฑิต มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับมหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มีกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้มาตรฐานและมีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของสังคมอาเซียน รวมถึงการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออกและมุ่งเน้นทางด้านภาษาต่างประเทศ

คำสำคัญ: ภารกิจ 4 ด้าน ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยประชาคมอาเซียน ทศวรรษหน้า

Abstract

The purpose of this research was to study trends in administration of public universities in Eastern Thailand toward the ASEAN Community in the coming decade. The Ethnographic Delphi Future Research (EDFR) was utilized as the research methodology, approved by 17 experts of board of directors from public universities in Eastern Thailand. A sampling group of 364 people was selected and approved by standard criterion stakeholders using Purposive Sampling with the research instruments including interviews and questionnaires, and data analysis statistics including cumulative summarization, median, interquartile range, and percentage.

The research findings suggested and Qualitative data were an aching by content An alum an optimal and applicable tendency for mission-based administration of public universities in Eastern

Thailand towards the ASEAN Community for the next decade focusing on standard quality in the following 4 fields; 1) **Research and Development:** Excellence Center for Research Projects in various fields between public universities in Eastern Thailand and the ASEAN Community as a way to develop the eastern area and seek research cooperation with the ASEAN Community in a modern manner for improvement of higher education and innovations with the idea of universities as a research-based learning center; 2) **Promotion of Art and Culture:** A network of culture and lifestyle exchange with the ASEAN Community providing cultural-promotion electronic database and media accessible both locally and internationally with a self-established foundation of public universities in Eastern Thailand maintaining highly unique identities; 3) **Academic Services:** An aim at effective academic service system providing a linkage with the ASEAN network universities, the Eastern Thailand information centers for higher education institutions in the ASEAN Community, and domestic and ASEAN academic networks of information exchange center, cognitive development, and archive system of sciences of various domestic and international fields; and 4) **Preparation of Graduates:** A systematic and consistent student exchange and credit transfer projects between Thai universities and ASEAN network universities providing standard mechanism for the selection of academic applicants and specialty curriculums unique to the ASEAN requirements including preparation of graduates with specialty appropriate for the development of Eastern Thailand in a foreign-language-focused fashion.

Keywords: 4 Missions, Tendency for Public University Administration, ASEAN Community, The Next Decade

บทนำ

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทย เป็นแนวโน้มการบริหารอุดมศึกษาในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2558 - 2567) ซึ่งปัจจุบันการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ทุกประเทศในกลุ่มอาเซียนจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา และมุ่งหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล เพราะการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศ อุดมศึกษาไทยต้องปรับบทบาทของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์อุดมศึกษาในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและเป็นไปตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาในการสนองตอบนโยบายการพัฒนาประเทศ รวมไปถึงพัฒนามหาวิทยาลัยให้ไปสู่ระดับสากล “World Class University”

Kiratikorn (2014) ได้กล่าวว่าการจะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกได้จะมีลักษณะที่โดดเด่น คือ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติด้านการวิจัย และด้านการเรียนการสอน มีผู้เชี่ยวชาญที่โดดเด่นด้านงานวิจัยและเป็นผู้นำในสาขาวิชาของโลกรวมถึงการได้รับการยกย่องจากมหาวิทยาลัยระดับโลกและสังคมทั่วไป มหาวิทยาลัยยังสามารถดึงดูดนักศึกษาในระดับหัวกะทิของประเทศได้ด้วยเช่นกันขณะเดียวกันก็สามารถสร้างนักศึกษาระดับหัวกะทิได้ รวมถึงมีความสามารถดึงดูดและรักษานักวิชาการชั้นนำไว้ในหน่วยงานให้ยาวนาน นอกจากนี้จามิล แซลมี (Jamil Salmi, 2009: 1-15) นักวิชาการอุดมศึกษาธนาคารโลก ได้เขียนหนังสือ The Challenge of Establishing World Class Universities ในปี 2552 ซึ่งได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกได้ (World Class University) ใน 3 ประเด็น คือ 1) การกำกับและบริหารที่เอื้อ (Favorable Governance) คือ มีกฎเกณฑ์ระเบียบกติกาที่เกื้อหนุน ทีมที่มีสถานะผู้นำ มีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ และวัฒนธรรมที่สร้างความเป็นเลิศ 2) การรวมผู้ที่มีความสามารถสูง (Concentration of Talent) คือ มีอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาที่มีความสามารถสูงในมหาวิทยาลัย และ 3) ความสมบูรณ์และเพียงพอของทรัพยากร (Abundant Resources) มีรายได้จากค่าบำรุงค่าธรรมเนียม และทุนวิจัย นอกจากนี้ University

Teknologi Malaysia ยังระบุว่า ทิศทางในอนาคตสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ (World class University) จะมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรสู่ความเป็นเลิศนั้นจะต้องมี

บุคลากรชั้นนำที่มีชื่อเสียง มีเงินทุนเพียงพอ มีผู้ถือหุ้นที่ชาญฉลาด มีความน่าเชื่อถือและมีชื่อเสียงด้านงานวิจัยและคุณภาพบัณฑิต รวมถึงการรับนักศึกษาที่มีคุณภาพสูง และทิศทางการพัฒนาเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยอันดับโลกมีปัจจัยเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้คือ จะต้องมีการสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จัก (Acknowledge) มีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (Acceptance) และต้องมีนวัตกรรมที่เป็นที่ดึงดูดและน่าสนใจ (Attractive) จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นจึงเป็นแนวทางที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพไปสู่ระดับสากล

การเตรียมความพร้อมมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเพื่อก้าวไปสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำได้ จึงต้องศึกษาวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณาด้วยเดลฟายเทคนิค (Ethnographic Delphi Future Research: EDFR) วิเคราะห์ศักยภาพ และปัจจัยที่เอื้ออำนวย ซึ่งปัจจุบันมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกจัดตั้งอยู่ในพื้นที่ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เชื่อมโยงการค้าสู่อาเซียน และจัดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) เพื่อให้กลายเป็น “World-Class Economic Zone” ในการรองรับการลงทุนอุตสาหกรรม Super Cluster และที่สำคัญภาคตะวันออกมีการเติบโตด้านอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานมาอย่างต่อเนื่องเพราะการลงทุนจากต่างชาติที่เพิ่มขึ้นทำให้มีโอกาสต่อการพัฒนาการศึกษาและแรงงานฝีมือให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม ทุกมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกจึงได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอุดมศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน การศึกษาทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนที่เหมาะสมจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การกิจ การวางแผน การตัดสินใจในการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตอันพึงประสงค์ อันจะเป็นประโยชน์ในการรวมศักยภาพมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกให้เป็นในทิศทางเดียวกันเพื่อสร้างการแข่งขันกับประเทศในกลุ่มอาเซียน และในระดับสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า

คำถามการวิจัย

1. แนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าเป็นอย่างไร
2. ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารระดับสูง ตำแหน่งรองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักงาน ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าสำนักงาน อำนวยการ มีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี จากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกรวมวิทยาเขต แต่ไม่รวมศูนย์การศึกษา และวิทยาลัยชุมชน ที่มีบทบาทในการบริหารมหาวิทยาลัย การกำหนดนโยบาย และการกิจของมหาวิทยาลัย จำนวน 9 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เป็นผู้บริหารระดับสูงจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก บทบาทในการบริหารมหาวิทยาลัย การกำหนดนโยบาย และการกิจ จำนวน 17 คน เพื่อใช้ในการศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้า ด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Delphi Future Research: EDFR) 2) กลุ่มตัวอย่างมาจากผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดจำนวน 364 คน โดยคิดสัดส่วนตามขนาดของมหาวิทยาลัยตามตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 606) เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก จะต้องมีความสัมพันธ์ เป็นผู้บริหารระดับคณะหรือสำนักจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก เป็นผู้บริหารระดับสาขาวิชาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก เป็นกรรมการสภาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก

เป็นอาจารย์ที่ปฏิบัติงานสอนจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก และเป็นนักวิชาการผู้ปฏิบัติงานจริงในระดับหัวหน้างานของคณะหรือสำนักจากมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทยในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Delphi Future Research: EDFR)

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสำหรับเดลฟาย (DelPhi) รอบที่ 1 และรอบที่ 2 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Best & Kahn, 1993: 246 - 250)

3. แบบสอบถามทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสำหรับเดลฟาย (DelPhi) รอบที่ 1 และรอบที่ 2 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Delphi Future Research: EDFR)

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์ และนำมาสรุปใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization Technique) ของสูกังค์ จันทวนิช (2547: 131-137) นำมาจำแนกและจัดกลุ่ม และจัดทำเป็นแบบสอบถาม

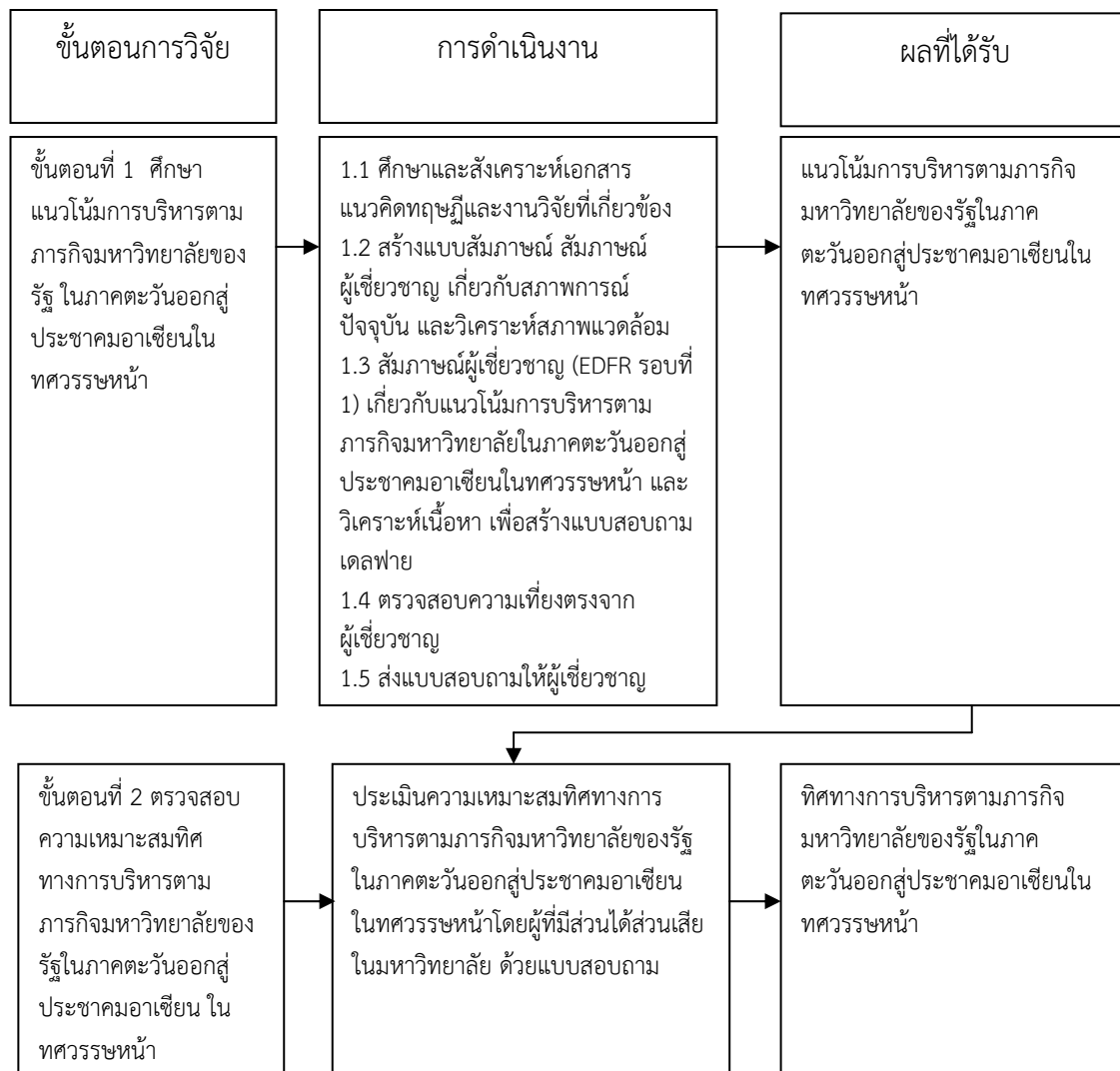
1.2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเดลฟาย (DelPhi) รอบที่ 1 รอบที่ 2 ชนิดเลือกตอบแบบประเมินค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยนำข้อความที่มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ตั้งแต่ 1 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่ 2 และควอไทล์ที่ 1 ซึ่งผลของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่มีค่าไม่เกิน 1.50 แสดงให้เห็นว่า แนวคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสอดคล้องกัน (Consensus) และหากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่สอดคล้องกัน

1.3 วิเคราะห์ข้อมูล ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ จากแบบสอบถามเดลฟาย (DelPhi) รอบที่ 1 และ รอบที่ 2 ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ

2. ตรวจสอบความเหมาะสมทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 364 คน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพิจารณาความเหมาะสม โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มาวิเคราะห์ทางสถิติ หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพิจารณาเกณฑ์ที่เหมาะสมใช้เกณฑ์พิจารณาข้อความที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนสามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงประเทศมาเลเซียในทศวรรษหน้า พบว่า แนวโน้มในอนาคตของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศ จะประกอบด้วยภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากมหาวิทยาลัยในฐานะที่ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านการอุดมศึกษา จึงต้องสร้างความพร้อมในอนาคตในการสู่

ประชาคมอาเซียนและมีทิศทางที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่มหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพในทศวรรษหน้า ตามสรุปผลการวิจัยโดยเรียงตามอันดับ ดังนี้

ด้านการวิจัย 1) มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงจะมีศูนย์กลางความรู้ที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์ (Center of Excellence) 2) มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้มุ่งเน้นการวิจัย การจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อต้องการให้การศึกษและการวิจัยทัดเทียมในระดับมาตรฐานสากลซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนาจะส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อที่มุ่งทำงานวิจัยเฉพาะ

ด้านใดด้านหนึ่งในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศโดยร่วมกันสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) มีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ ซึ่งการบริหารมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาในกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยใช้วิธีการบริหารแนวใหม่และสร้างรูปแบบความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกแบบใหม่ เช่น การสร้างความร่วมมือกับวิสาหกิจและเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยี จัดตั้งหน่วยงานเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและลิขสิทธิ์ทางปัญญา และจัดหาบริษัทที่ทำ E-Business มาให้บริการแก่ผู้บริหารและภาควิชา รวมถึงจัดโปรแกรมความร่วมมือกับอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีขั้นสูง

ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

1) มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจนเป็นดินแดนแห่งประเพณี และวัฒนธรรมมีจุดแข็งในแต่ละพื้นที่ การส่งเสริมอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังรวบรวมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียนที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 2) มีศูนย์อาเซียนศึกษาในทุกภูมิภาค สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยจัดโครงการและกิจกรรมสืบสานประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียนขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3) สร้างระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศโดยการนำระบบการจัดการสารสนเทศแบบ up-to-date มาปฏิบัติ

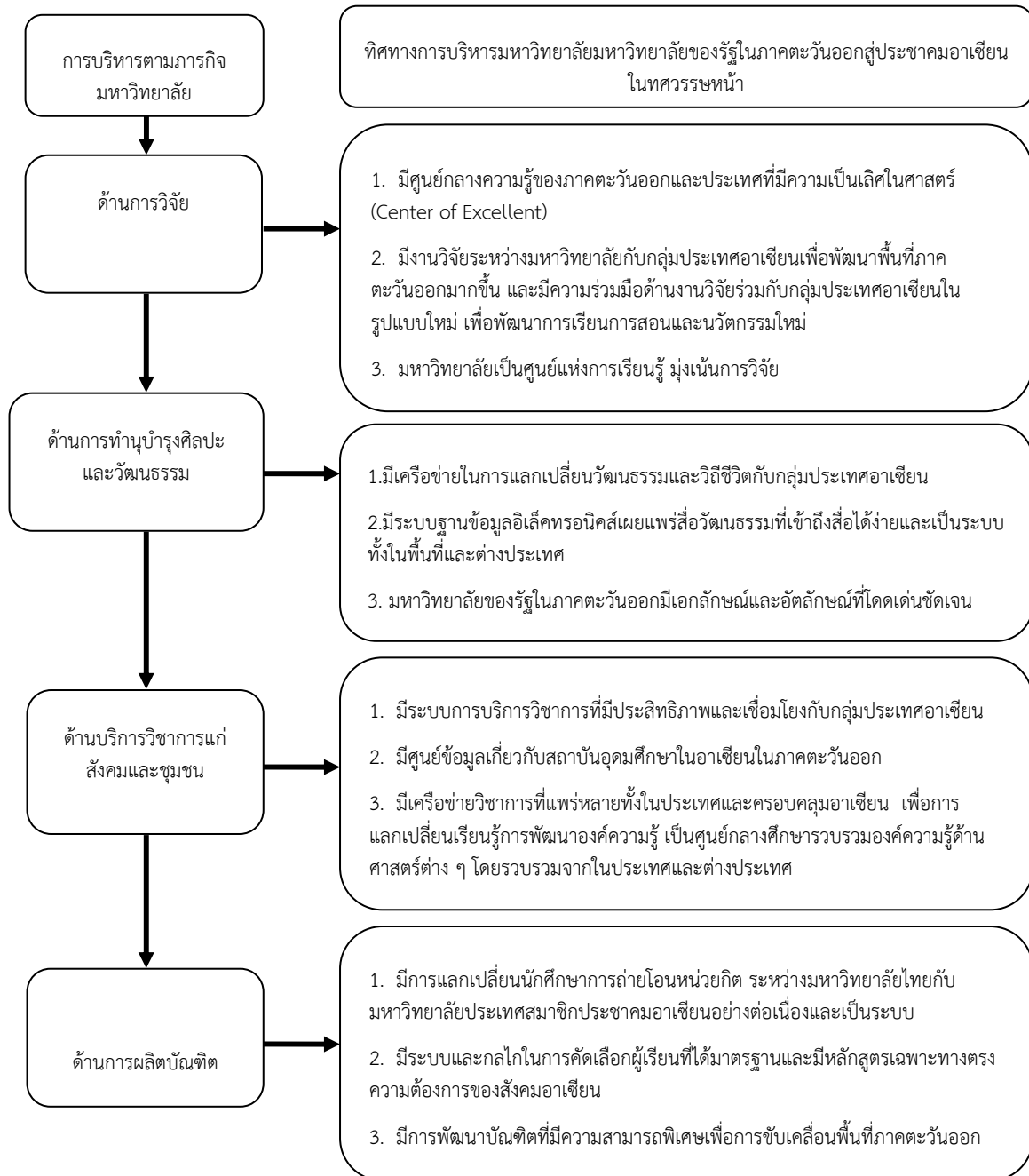
ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน

1) มีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน 2) มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) มีเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและครอบคลุมอาเซียน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ เป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศ

ซึ่งการบริการวิชาการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าดำเนินการเชิงรุกมากขึ้น โดยงานบริการวิชาการที่ร่วมมือและให้บริการภายนอกประเทศเพิ่มขึ้น โดยอาจจะต้องมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวกับการบริการวิชาการหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านอาชีพ เช่น โครงการสอนภาษาต่างประเทศ โครงการพัฒนาธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ ซึ่งการบริหารมหาวิทยาลัยของประเทศออสเตรเลียก็มีกลุ่มแปดมหาวิทยาลัยชั้นนำ (The Group of Eight: Go8) เป็นการรวมกลุ่มของมหาวิทยาลัยเก่าแก่และมีชื่อเสียงของออสเตรเลีย เพื่อต้องการให้สมาชิกอุทิศองค์ความรู้ให้กับสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินในระดับชาติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เสริมสร้างความแข็งแกร่งเพื่อส่วนรวมและได้ประโยชน์จากการพัฒนาในระดับโลก รวมทั้งบริการวิชาการเพื่อตอบสนองความต้องการในระดับท้องถิ่นและการมีส่วนร่วม และเป็นหน่วยงานเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้สมาชิก

ด้านการผลิตบัณฑิต

1) ระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนจะมีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน ด้วยมาตรฐานการศึกษาต่อการเป็นประชาคมอาเซียนจึงมีเครือข่ายในการส่งเสริมและพัฒนาศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ที่เข้ามาควบคุมคุณภาพการศึกษากลุ่มอาเซียน 2) มีหลักสูตรเฉพาะทางตรงตามความต้องการของอาเซียนมากขึ้น ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะทางเชิงลึกให้เกิดความเชี่ยวชาญ ซึ่งมหาวิทยาลัยเฉพาะทางของสหรัฐอเมริกาจะมีจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนในหลักสูตรเดียวกันร่วมด้วย และหลักสูตรเฉพาะทางจะเน้นความต้องการของตลาดแรงงานและสนองตอบของผู้จ้างงานบางกลุ่มเพื่อมุ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในธุรกิจ 3) การพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนในพื้นที่จะมีความสำคัญมาก รวมถึงการใช้ภาษาที่สาม เนื่องจากมหาวิทยาลัยที่มีอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาที่มีความสามารถสูงในมหาวิทยาลัยจำนวนมาก จะมีส่วนผลักดันให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำได้ สรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ทิศทางการบริหารตามภารกิจมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อภิปรายผล

ทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับแนวโน้มการบริหารอุดมศึกษาในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า(พ.ศ.2558 - 2567)

โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่เกิดจากการรวมกลุ่มประเทศในอาเซียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการเชื่อมโยงทางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ไปยังกลุ่มประเทศ CMLV ทำให้มหาวิทยาลัยของรัฐจำเป็นต้องกำหนดทิศทางให้เหมาะสม จากการวิเคราะห์เอกสารสอดคล้องสัมพันธ์กับข้อค้นพบจากการสำรวจจาก

ผู้เชี่ยวชาญพบว่า Puppranya (2007) ได้ศึกษาองค์ประกอบทิศทางมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศในการกิจหลัก คือ การสอน การวิจัย และการบริการทางวิชาการ มีความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความเป็นนานาชาติสูงเด่น มีความสามารถในการแข่งขันและการประกอบการ รวมถึงมีความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาและองค์การนานาชาติอย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับ Ernst & Young (2012) จากรายงานการศึกษาบทบาทมหาวิทยาลัยประเทศออสเตรเลียในอนาคต 10-15 ปีข้างหน้า สิ่งที่ท้าทายของมหาวิทยาลัยในอนาคต (The future challenges) คือความเป็นเลิศด้านคุณภาพการเรียนการสอนและการวิจัย (Quality and academic excellence) ที่จะทำให่มหาวิทยาลัยอยู่รอดได้ในระยะยาว มีการรวมบุคลากรการสอนและการวิจัยที่มีความรู้ความสามารถและตรงความต้องการ (Academic talent and work force structure) มหาวิทยาลัยต้องมีการปรับตัวให้มีทักษะเชิงพาณิชย์ (Commercial skills) การแข่งขันทางการตลาด การบริหารจัดการ การเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุน การใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยี การสร้างคุณค่า รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Change management and speed to market) ซึ่งทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าตามภารกิจ 4 ด้าน ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้

ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกจะมุ่งในการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยโดยมีศูนย์กลางความรู้ที่มีความเป็นเลิศในศาสตร์ (Center of Excellence) และเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้มุ่งเน้นการทำวิจัย สร้างงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออก มีความร่วมมือด้านงานวิจัยร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมใหม่ เนื่องจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับโลกจะโดดเด่นในด้านการวิจัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (The Times Higher Education World University Rankings, 2015, 2015) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ติดอันดับโลกจะมีความพร้อมในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ โดยการสร้างสถาบันวิจัยเฉพาะทาง และมีความเป็นเลิศเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับกฤษณพงศ์ กีรติกร ได้กล่าว

ว่า โดยภาพรวมแล้วมหาวิทยาลัยที่อยู่ใน 100 อันดับแรกของโลกมหาวิทยาลัยจะมีความโดดเด่นและมีชื่อเสียงระดับนานาชาติด้านการวิจัย ดังนั้นจึงทำให้ประเทศไทยต้องการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาตั้งศูนย์ความเป็นเลิศ (Excellence Center) ตามความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความต้องการของประเทศซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามารถติดอันดับ 51-100 ของโลก มหาวิทยาลัยมหิดลด้านเภสัชศาสตร์ติดอันดับ 51-100 ของโลก หรือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านเกษตรศาสตร์และวนศาสตร์ที่ติดอันดับ 33 ของโลก (QS World University Rankings 2013-2014, 2013) สอดคล้องกับ Chareonwongsak (2007) พบว่าแนวโน้มของอุดมศึกษาไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า ได้คาดการณ์แนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาไทยปรับยุทธศาสตร์ไปสู่ทิศการมุ่งผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงการบุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จนเป็นที่รู้จักและยอมรับจากนักศึกษาทั่วโลก สอดคล้องกับ Boonprasert (2003) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยของอังกฤษมีการปฏิรูปการศึกษาโดยทำให้มหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำได้รวมกลุ่มพันธมิตรที่มุ่งเน้นการวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาในกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยได้ใช้วิธีการบริหารแนวใหม่ และสร้างรูปแบบความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกแบบใหม่ การสร้างความร่วมมือกับวิสาหกิจและเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยี จัดตั้งหน่วยงานเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและลิขสิทธิ์ทางปัญญา และจัดหาบริษัทที่ทำ E-Business มาให้บริการแก่ผู้บริหารและภาควิชา จัดโปรแกรมความร่วมมือกับอุตสาหกรรม ด้านเทคโนโลยีขั้นสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Bowansiri (2003) กล่าวถึงทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัย ของประเทศสิงคโปร์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีหนานหยาง และมหาวิทยาลัยการจัดการแห่งสิงคโปร์ที่สามารถผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพระดับโลกโดยการสร้าง ศูนย์แห่งความเป็นเลิศในวิชาการด้านต่างๆ รวมถึงโปรแกรมฝึกอบรมระดับมืออาชีพ มีโครงการแลกเปลี่ยนระดับโลกที่มีการร่วมมือกับ 200 กว่ามหาวิทยาลัยพันธมิตรใน 46 ประเทศและกว่า 90% ของผู้สำเร็จการศึกษาได้งานทำภายใน 6 เดือนหลังเรียนจบ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกจะมีการสร้างงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกมากขึ้นได้แก่ ด้านพลังงาน ด้านโลจิสติกส์ศาสตร์ทางทะเล ด้านการศึกษา ด้านภาษาตะวันออกสอดคล้องกับ Burapha University (2011) ที่ได้เตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยบูรพาสู่การเป็น

ประชาคมอาเซียน โดยมุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยบูรพาให้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยโดยมีความร่วมมือด้านงานวิจัยกับกลุ่มประเทศอาเซียนด้านโลจิสติกส์ ด้านศาสตร์ทางทะเล และด้านพลังงานเพราะด้วยศักยภาพพื้นที่ของภาคตะวันออกตั้งอยู่บนพื้นที่ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่จะเชื่อมโยงทางการค้าสู่อาเซียนและมหาวิทยาลัยของรัฐตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ที่เป็นประตูสู่อาเซียนและเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงไปยังประเทศในกลุ่ม CMLV ที่สามารถเชื่อมต่อบริบบนขนส่งและเขตการค้าเสรีในการเป็น Hub Logistic

ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจนเป็นดินแดนแห่งประเพณีและวัฒนธรรมโดยใช้จุดเด่นของในแต่ละพื้นที่สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกับกลุ่มประเทศอาเซียนและระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรม เนื่องจากการส่งเสริมอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษา ประชาคมอาเซียนที่ยึดตามกรอบประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียนทุกหน่วยจึงผลักดันให้เกิดการสร้าง “อัตลักษณ์อาเซียน” สอดคล้องกับ Traveekul (2015) ที่ได้ศึกษาวิจัยบทบาทของมหาวิทยาลัยในระบบนวัตกรรมความเป็นประชาคมอาเซียนใน พบว่า การกิจการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมจะเป็นผู้สร้างและรวบรวมอัตลักษณ์ที่เป็นเอกภาพทางวัฒนธรรม เนื่องจากอาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ของแต่ละประเทศที่มีความโดดเด่นหรือมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง มหาวิทยาลัยจึงต้องทำหน้าที่เหมือนกับเป็นบรรณาธิการที่ต้องรวบรวมผลงานทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางวัฒนธรรมรวมถึงการเป็นศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมร่วมโดยมีจุดเน้นเฉพาะความแตกต่างของแต่ละมหาวิทยาลัยในแต่ละท้องที่สามารถที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมไปยังต่างประเทศ และสอดคล้องกับ Bureau of International Cooperation (2011) ที่ได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยการส่งเสริมให้การศึกษา มีบทบาทสำคัญในการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยเฉพาะการสร้างเสริมเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัยภายใต้กรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) โดยการประสานความร่วมมือด้านอุดมศึกษาของภูมิภาคให้เกิดความตระหนักในความเป็นภูมิภาคโดยเน้นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาเซียนรวมถึง

เครือข่าย AUN ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน รวมไปถึงทิศทางการพัฒนาการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมจะมีการสร้างระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายและเป็นระบบทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ โดยการนำระบบการจัดการสารสนเทศแบบ up-to-date มาปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านอาเซียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ พ.ศ. 2556-2559 ที่มีการส่งเสริมและพัฒนามาทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยประสานความร่วมมือกับกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งพัฒนางานเครือข่ายทางวิชาการ วิจัยและวัฒนธรรม มีการสร้างสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้นมา และมีการแลกเปลี่ยนระหว่างอาเซียนเป็นภาษาประจำชาตินั้น ๆ และสนับสนุนการจัดทำสื่อวัฒนธรรมรวมถึงการเผยแพร่สื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายบนระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Rajabhat Rajanagarindra University (2011)

ด้านบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน ทิศทาง

ในอนาคตการบริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนจะมีระบบการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน มีศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนในภาคตะวันออก รวมถึงเครือข่ายวิชาการที่แพร่หลายทั้งในประเทศและครอบคลุมอาเซียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ เป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านศาสตร์ต่าง ๆ โดยรวบรวมจากในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการบริการวิชาการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าจะเป็นในเชิงรุกมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในหลายรูปแบบ การดำเนินงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) ที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือด้านอุดมศึกษาของภูมิภาค และการดำเนินงานของศูนย์ภูมิภาคของซีมีโอด้านการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO Regional Centre for Higher Education and Development: SEAMEO RIHED) โดยให้การช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการพัฒนาการศึกษาด้านอุดมศึกษา การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการจัดตั้งเครือข่ายระหว่างสถาบันและการพัฒนา ซึ่งเครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทยก็ได้มีการวางแผนกำหนดทิศทางการบริหารงานบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยให้ประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียนเครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (Thai UNISERV) ประกอบด้วยมหาวิทยาลัย 10 มหาวิทยาลัย จากข้อตกลง

ความร่วมมือด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน ระหว่างเครือข่ายบริการวิชาการสถาบันอุดมศึกษาไทย ในการประชุม “สัปดาห์บริการวิชาการ” วันที่ 20 มีนาคม 2555 เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และเตรียมชุมชนไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และสอดคล้องกับ Traveekul *et al* (2015) จากการศึกษาวิจัย พบว่าการบริการวิชาการจะเป็นแหล่งเรียนรู้ หรือศูนย์เรียนรู้ที่เชื่อมโยงเรื่องราวในท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้เข้ามาช่วยมหาวิทยาลัยในฐานะเป็นองค์กรแห่งความรู้ เป็นผู้ให้บริการวิชาการเชิงรุกโดยมหาวิทยาลัยต้องให้บริการวิชาการภายนอกประเทศเพิ่มขึ้นโดยอาจจะต้องมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Understanding: MOU) ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้องกับการบริการวิชาการหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น โครงการสอนภาษาต่างประเทศ โครงการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกและกลุ่มอาเซียน โครงการพัฒนาธุรกิจ การขนส่งและโลจิสติกส์ ซึ่งสอดคล้องกับอรุณี อินทรไพโรจน์ (2554) ได้กล่าวว่า การบริหารมหาวิทยาลัยของประเทศออสเตรเลียในกลุ่มแปดมหาวิทยาลัยชั้นนำ (The Group of Eight : Go8) เป็นการรวมกลุ่มของมหาวิทยาลัยเก่าแก่และมีชื่อเสียงของออสเตรเลีย เพื่อต้องการให้สมาชิกอุทิศองค์ความรู้ให้กับสังคม เศรษฐกิจวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรในระดับชาติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เสริมสร้างความแข็งแกร่งเพื่อส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการพัฒนาในระดับโลกรวมทั้งบริการวิชาการเพื่อตอบสนองความต้องการในระดับท้องถิ่นและการมีส่วนร่วม และเป็นหน่วยงานเป็นศูนย์กลางศึกษารวบรวมองค์ความรู้

ด้านการผลิตบัณฑิต แนวโน้มในอนาคต กระบวนการจัดการศึกษา ระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนจะมีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน เนื่องจากมาตรฐานการศึกษาต่อการเป็นประชาคมอาเซียน จึงเกิดเครือข่ายในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ที่เข้ามาควบคุมคุณภาพการศึกษากลุ่มอาเซียน สอดคล้องกับสุบิน ยะรัช (2556) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทยสู่อาเซียน ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพบัณฑิตไทยวัดได้ใน 3 มิติ คือ มิติที่ 1 คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework: TQF) มิติที่ 2 คุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานการอุดมศึกษา มิติที่ 3 คุณภาพบัณฑิตตามตัวบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตของหน่วยงานต้นสังกัด และองค์กรประเมิน ดังนั้นบัณฑิตจึงต้องได้คุณภาพตาม TQF มาตรฐานการอุดมศึกษา

และตัวบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตของ สกอ. สมศ. และสำนักงาน กพร. เพื่อประโยชน์สำหรับการแลกเปลี่ยนนักศึกษาการถ่ายโอนหน่วยกิต ระหว่างมหาวิทยาลัยไทยกับ มหาวิทยาลัยประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนตามกรอบมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของภูมิภาคอาเซียน (AQAF) ซึ่งเป็นบรรทัดฐานเบื้องต้นในการใช้เป็นแนวทางพัฒนาระบบการประกันคุณภาพแต่ละประเทศ จะช่วยให้ระบบการศึกษาของอาเซียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ ส่วนในอนาคตจะมีระบบและกลไกในการคัดเลือกผู้เรียนที่ได้มาตรฐาน และมีหลักสูตรเฉพาะทางตรงความต้องการของสังคมอาเซียน โดยหลักสูตรเฉพาะทางจะเน้นความต้องการของตลาดแรงงานเป็นหลักเพื่อผู้ประกอบการเฉพาะกลุ่ม เช่น บริษัทในสายการผลิตรถยนต์ การบริการท่องเที่ยว การเดินเรือและโลจิสติกส์ เพื่อมุ่งตอบสนองให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะหลักสูตรเฉพาะทางจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับ Chareanwongsak (2007) พบว่าแนวโน้มของอุดมศึกษาไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า สถาบันอุดมศึกษาต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ถนัด ทำได้ดี มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาเฉพาะทางที่เป็นการลงลึกระดับเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสูง และเป็นการเพิ่มความสามารถแข่งขันให้มหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับการบริหารมหาวิทยาลัยที่เป็นสากลสอดคล้องกับ Intarawong (2011) ที่ได้ศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย มีระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเอกเทศ และมีหลักสูตรตอบสนองความต้องการเฉพาะตัวของผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมการเป็นมืออาชีพในหลายสาขา นำไปประกอบอาชีพเฉพาะทางเพื่อไปพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ แนวทางการบริหารมหาวิทยาลัยเฉพาะทางของสหรัฐอเมริกาที่เน้นสนองตอบของผู้จ้างงานบางกลุ่มด้วยเช่นกัน เช่น สถาบันแห่งบริษัท (Corporate institution) ที่จัดการเรียนการสอนให้กับพนักงานของบริษัทและทำให้ธุรกิจมีการพัฒนาที่ดีและเติบโตอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ Mongkang (2011) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยเฉพาะทางของสหรัฐอเมริกาจะมีจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนในหลักสูตรเดียวกันร่วมด้วย และหลักสูตรเฉพาะทางจะเน้นความต้องการของตลาดงานและสนองตอบของผู้จ้างงานบางกลุ่ม เพื่อมุ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในธุรกิจ ส่วนการพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออกในอนาคตนั้นสอดคล้องกับ Veeratravan (2011) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาของมหาวิทยาลัยระดับโลก นโยบายที่จำเป็นต่อกระบวนการพัฒนามหาวิทยาลัย คือต้องส่งเสริมและ

สนับสนุนการจัดตั้งโครงการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ
 อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของ
 ตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และมีระบบการส่งเสริมที่ครบ
 วงจร นอกจากนี้ทิศทางการพัฒนาบัณฑิตที่
 มีความสามารถพิเศษเพื่อการขับเคลื่อนในพื้นที่ที่จะมี
 ความสำคัญมากเนื่องจากมหาวิทยาลัยที่มีอาจารย์ นักวิจัย
 และนักศึกษาที่มีความสามารถสูงในมหาวิทยาลัยจำนวนมาก
 จะมีส่วนผลักดันให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำได้
 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Bowansiri (2003) ได้กล่าวว่า
 มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ได้มีการจัดตั้งโครงการThe
 Talent Development Programme สำหรับนักศึกษาที่มี
 ความรู้ความสามารถสูง โปรแกรมนี้ผู้เรียนที่เก่งจะได้รับ
 กระตุ้นได้รับคำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด และฝึกการเป็น
 ผู้นำในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะระดับสถาบันอุดมศึกษา

1.1.1 ควรนำทิศทางการบริหารตามภารกิจ
 มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ในทศวรรษหน้าไปปฏิบัติในระดับนโยบายของมหาวิทยาลัย
 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1.2 ทุกมหาวิทยาลัยควรมีทิศทางการบริหาร
 มหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนในทศวรรษหน้าที่ชัดเจน
 และกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนโดยแต่งตั้ง
 คณะทำงานเป็นรูปธรรม

1.1.3 ควรกำหนดแผนงาน งบประมาณ และจัด
 ให้มีการติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาบริหาร
 มหาวิทยาลัยเพื่อไปสู่การประชาคมอาเซียนผลิตภัณฑ์
 ท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของ
 ประเทศชาติ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวของ
 อุดมศึกษาไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อ
 การพัฒนาการจัดการศึกษาของอุดมศึกษาไทย

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบ
 ระบบการบริหารการศึกษาไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียน

References

- Arunee, I. (2011). *The study reports of University Governance in Australia*. Pathumthani: Rajamangala University of Technology. [in Thai]
- Best & Kahn J. V.(1993). *Research in Education*. 7th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Boonprasert, M. & Others. (2003). *The Research. Report on Management Innovation in Higher Education*. Bangkok: Office of the Education Council Secretary. [in Thai]
- Burapha University. (2011). *Strategic Plan for Burapha University to High Performance 2011-2020*. Chonburi: Burapha University. [in Thai]
- Bureau of International Cooperation. (2011). *Education: Mechanism of ASEAN Community*. [Online]. Retrieved from <http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/ASEAN/articles/ed-asean1.pdf>. [in Thai]
- Chareonwongsak. K. (2007). Tendency of Thai Higher Education [online]. Retrieved from <http://www.kriengsak.com/node/41>. [in Thai]
- Ernst & Young, 2012 . *University of the future*. Sydney, New South Wales: Australia.
- Jamil Salmi (2009). *The Challenge of Establishing World Class Universities*. Washington: World Bank Publication.
- Kampechara, P. (2007). *Proposed Strategies to Promote Thai Higher Education Institutions Towards world Class Universities*. Ph.D. Educational Administration, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Kirtikara, K. (2014). *Thai Universities To world class University: Fact or Fiction*. [online]. Retrieved from <http://www.council.cmu.ac.th/D.pdf>. [in Thai]

- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-608.
- Rajabhat Rajanagarindra University. (2011). *ASEAN Strategic Plan for Rajabhat Rajanagarindra University 2013-2016*. [Online]. Retrieved from <http://plan.rru.ac.th/planblog/index.php/home/doc/11>. [in Thai]
- Subin, Y. (2013, October-December). The Quality Development of Thai Graduates' to ASEAN. *Journal of Education Naresuan University*, 15(4), 142-152. [in Thai]
- Suchart, M. (2001). *The Development of model and mechanisms to monitor the autonomous public universities*. Ph.D. Education, Higher Education, Graduate School, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Supang, C. (2004). *Qualitative Research*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- The Times Higher Education World University Rankings. (2015) [Online]. Retrieved from <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/> [April 12, 2016].
- Theeraporn, V. (2011, January-April). The development process for world-class universities: case studies from nations with high growth rates. *Journal of Research Methodolog*, 24(25), 1-48. [in Thai]
- Waraporn, B. (2003). *The reform of higher education of Singapore and Malaysia*. Bangkok: Office of the National Education Commission. [in Thai]
- Watcharaporn, T., Sanya, K. & Yupaporn, Y. (2015, September-December). The Role of the University in the Paradigms of the ASEAN Community. *Phrae Wa Kalasin Journal of Kalasin University*, 2(3), 110-129. [in Thai]